

IRAM

Ifjúsági Részleg és AlkotóMűhely

Ibsen

Peer Gynt

- **HÁTTÉRANYAG ÉS TANÍTÁSI SEGÉDLET
PEDAGÓGUSOKNAK**
- **KÉSZÍTETTE: HUDÁKY RITA**

Az Örkény Színház nyitottan szeretne együttműködni a fővárosi és vidéki iskolákkal. Az IRAM Ifjúsági **Részleg** és **AlkotóMűhely** fontos feladata, hogy pedagógusokkal konzultáljon. Leveleikben és a foglalkozásainknak köszönhető személyes találkozásokon sok kérdés, igény jutott el hozzánk. Szeretnénk azokkal a pedagógusokkal is kapcsolatba kerülni, akiknek nem áll módjukban részt venni az osztályaikkal az előadásainkhoz kapcsolódó FLESS foglalkozásokon, és tanórai keretek között szeretnénk felkészíteni a fiatalokat a színházlátogatásra. Az IRAM csapat új tagja, Hudáky Rita gimnáziumi tanár segít ebben. Reméljük, hogy ezzel az általa összeállított anyaggal felelünk a hozzánk érkezett kívánságok egy részére: a FLESS foglalkozásaink tanórai kiegészítéséhez és az önálló, csak tanári felkészítéshez is segítséget nyújtunk.

Jó munkát kívánunk!

Várjuk Önöket az Örkény Színházban!

Mácsai Pál
igazgató

Neudold Júlia
IRAM műhelyvezető

Kedves Tanárnő, Tanár Úr!

Akik próbáltuk már, tudjuk: egy-egy iskolai csoport színházlátogatásának megszervezése rengeteg fáradságba kerül. Az adminisztráció, a helyek lefoglalása, a pénz beszedése, a közlekedés, a másnapi felmentések intézése, hogy ne feleljenek fizikából a késői órán hazaérők... – mindez önmagában sem kevés. De valójában még hamarabb kezdődik a munka: a megfelelő előadás kiválasztását hosszú töprengés előzi meg. Elolvassuk a kritikákat, magyartanárként megnézzük a tanmenetünket, osztályfőnökként végiggondoljuk az osztályunk ízlésbeli, érdeklődésbeli irányultságát... Az is eszünkbe jut, milyen jó lenne felkészítő, ráhangoló órát tartani a színházba indulás előtt, de egy ilyen óra kitalálására végképp nem mindig van módunk.

Az Örkényi István Színház ifjúsági programja, az IRAM **tanári háttéranyag és az előadáshoz kapcsolódó óravázlatok** biztosításával szeretne – elsősorban magyartanároknak – segítséget nyújtani abban, hogy tantárgyi és pedagógiai célkitűzéseiknek a leginkább megfelelő módon tudjanak közös színházlátogatásokat szervezni osztályaiknak, iskolai csoportjaiknak. Azt reméljük, hogy – leginkább az óravázlatok feladatötleteiből – nem csak ők, hanem az osztályfőnökök és más tárgyakat tanító kollégák is ötleteket meríthetnek, ha színházba mennének egy-egy diákcsoporttal.

Bízunk benne, hogy hasznosnak találják majd a kezdeményezést, a visszajelzéseket pedig örömmel várjuk!

Hudáky Rita
tanár

2013. szeptember 29.

TARTALOM

HOGYAN ILLIK AZ ELŐADÁS AZ ISKOLAI TANANYAGBA?	● 5. oldal
MEGKÖZELÍTÉSI LEHETŐSÉGEK	● 6. oldal
FELKÉSZÜLÉS – RÁHANGOLÓ ÓRA	● 7. oldal
A SZÍNHÁZLÁTOGATÁS FELDOLGOZÁSA – REFLEKTÁLÓ ÓRA	● 17. oldal
TÉMAJAVASLATOK EMELT SZINTŰ CSOPORTOK SZÁMÁRA	● 26. oldal
AZ ELŐADÁS SZÍNLAPJA	● 27. oldal
AJÁNLOTT IRODALOM	● 30. oldal

HOGYAN ILLIK AZ ELŐADÁS AZ ISKOLAI TANANYAGBA?

Henrik Ibsen: Peer Gynt

Henrik Ibsen a középiskolai tananyagban a *Nóra/Babaszoba*, *A vadkacsa* vagy a *Solness építőmester* című drámájával szerepel, általában a 11. évfolyamon, Csehov mellett. A két jelentős drámaíró egy-egy művének értelmezéséhez a műnem jelentős átalakulásának bemutatása, megértése adja a tágabb kontextust. A nehezebb olvasmánynak bizonyuló Csehov-drámák mellett Ibsen művei a tapasztalat szerint rendre elnyerik a középiskolás korosztály tetszését, mert – mint időnként hangoztatják – „végre egy darab, amiben teljesen érthető, hogy miről van szó”.

Ibsen neve ezek után jó hívószó lehet egy színházlátogatáshoz, de ezúttal nem árt az óvatosság. A *Peer Gynt* ugyanis egyáltalán nem hasonlít a tananyagból ismert Ibsen-drámákra, könnyű érthetőséget pedig végképp nem ígérhetünk vele kapcsolatban. **Maradandó élményt** viszont igen, ha az Örkény Színház előadásával **érett, mélyen gondolkozó, felsőéves gimnazistákat** kínálunk meg, és tanári felkészítést, segítséget adunk nekik a darab befogadásához.

A tananyag lehetséges kapcsolódási pontjait ezúttal nem a szerző egyéb művei jelenthetik, hanem:

- elsősorban a **romantikus drámai költemény** műfaja (11. évfolyam):

például: Goethe: *Faust*, Vörösmarty: *Csongor és Tünde*, Madách: *Az ember tragédiája*

- távolabbról az e műfaj alapját képező középkori drámahagyomány, az allegorikus szereplőket felvonultató morálisok műfaja, így az élete végéhez érve számadásra kényszerülő emberről szóló *Akárki*
- esetleg a középkori műfajra és a romantikus drámai költeményre egyaránt építkező huszadik századi modern drámák (12. évfolyam):

például: Beckett: *Godot-ra várva*.

MEGKÖZELÍTÉSI LEHETŐSÉGEK

A *Peer Gynt* a legtöbb szállal a *Faust*hoz kapcsolódik, de a *Faust*ot ma már igen kevés középiskolai osztályban olvastatjuk, ezért nemigen számíthatunk arra, hogy Goethe művének ismeretére támaszkodhatnak a diákok. A *Csongor és Tünde* és *Az ember tragédiája* tanításakor azonban valószínűleg mindenhol szóba kerül a romantikus drámai költemény műfajának mintaadó alapműve, esetleg érdemes most kicsit újra mesélni róla. Dióhéjban felidézhetjük, hogy a *Faust*ban és a hozzá hasonló művekben **a hős mintegy az emberi nem képviselője, útja az emberi életút általánosítható értelmű megfelelője, amely az individuum kiteljesedésének, önmegvalósításának kereteit, lehetőségeit mutatja meg.** Éppen ezért e művek befogadásához hozzátartozik, hogy **a térbeli és időbeli viszonyokat kitágítottak és metaforikus tartalmúnak** fogadjuk el. A *Faust* két részében Goethe egymás mellé állítja a „kisvilágot”, a közvetlen közelségben adott életlehetőségeket (*Faust I.*, 1808) és a „nagyvilágot”, a történelmi időben és térben megvalósuló szabad mozgást (*Faust II.*, 1832), hogy megvizsgálhassa, mi is adatik – legtágabb értelemben – az Embernek. A *Faust* kérdésfeltevését fordítja ki, gondolja újra, értelmezi át, sőt parodizálja Ibsen a *Peer Gynt*ben (1867) a nagy európai drámai költemények sorozatának záródarabjában.

FELKÉSZÜLÉS – RÁHANGOLÓ ÓRA

A kedvcsinálásban, az érdeklődés felkeltésében kapóra jön a **csavargó, a merészet álmodó kópé** – tizenévesekhez igen közel álló – figurája. A beilleszkedés, a szocializáció, illetve a lázadás, a szabadság közti választáskényszer nagyon is foglalkoztatja a kamaszokat. Peer Gynt története (és Polgár Csaba elemi erejű alakítása) árnyaltan mutatja fel a csavargó, majd hazatérő világvándor alakjának egyszerre vonzó és taszító vonásait.

- **1. feladat** (kiscsoportos megbeszélésre): Nézzétek meg a képet, és vitassátok meg a kérdéseket!

Milyen vágyak fogalmazódnak meg a képen látható helyzetben?

Hogyan viszonyulnak a vágyak a valósághoz? Jellemezzétek a fiút ruhái, testtartása, arckifejezése alapján! Milyen jövőt jósolnátok neki?

Mit tanácsolnátok neki? Hogyan kezdhet hozzá álmai megvalósításához?

Közös megbeszélés:

*A diákok várhatóan sokféle gondolatot megfogalmaznak majd a képpel kapcsolatban. Reméljük, szóba kerül az adott **realitás és a nagyratörő vágyak** ellentéte mellett az is, hogy a láthatóan fiatal figura milyen oldott lazasággal viszonyul e kettősséghez, amely egyébként épp belőle ered. A saját **vágyak kordában tartása vagy mértéktelensége, illetve a képzelet szabadsága** kulcskérdés az élet „tervezhetőségét” tekintve. Ha a vágyak megvalósításával kapcsolatban szóba kerül az „**otthon maradni vagy elmenni a nagyvilágba**” kérdése, akkor elárulhatjuk, hogy részben éppen e két lehetőség szembeállítására épül majd az előadás első és második felvonása.*

A felkészülés további részében elsősorban *Az ember tragédiájára* hivatkozhatunk, hiszen azt minden magyar középiskolás megismeri. Mondjuk el a diákoknak, hogy egy olyan darabot fogunk látni, amelyben Ádámhoz hasonlóan **egy központi emberalak jár be nagy tereket, és vizsgál meg különböző életlehetőségeket**. Ahogyan Ádámot, úgy ezt a hőst is ifjúként látjuk a mű elején, majd aggként búcsúzunk el tőle. Madách művének színházi befogadását jelentősen megkönnyíti, hogy minden néző pontosan tisztában van azzal a nagyszerkezettel, amit az álomszínek és a történelmi színek jelentenek, ezért nyugodtan tud a szövegben és az előadás részletmegoldásaiban rejülő „filozófiára”, gondolati tartalomra koncentrálni. A rokon műfajt képviselő *Peer Gynt* esetében hasonlóképpen indokoltnak látszik a diákok **előzetes tehermentesítése**. Mivel a nem feltétlenül színpadi előadásra szánt romantikus drámai költemények nem egy viszonylag könnyen átlátható emberi konfliktusra épülnek, a színházi „fogyaszthatóságukat” elsősorban az segíti, ha a néző minél többet tud előre a „történetről”, és minél kevesebbet kell előadás közben magán az értelmezési kereten törni a fejét.

Az előkészítő óra akkor a leghatékonyabb, ha a diákok megismerik a „sztorit”. Ehhez egy rejtvényjellegű (azaz egyetlen helyes megfejtéssel rendelkező) feladatot ajánlunk. Mivel a feladat részleteket tartalmaz az előadáson használt fordításból (Kúnos László és Rakovszky Zsuzsa munkája), a gyerekek egyúttal a könnyed, sok humoros megoldást tartalmazó szövegről is megszerzik első benyomásaikat.

A feladathoz elég csoportonként egy-egy fénymásolatot biztosítani. Ha nincs a gyerekeknél olló, a tanár vágja fel előre a jelenetösszefoglalókat.

- **2. feladat** (négyfős csoportokban): *Peer Gynt* kalandos élettörténetének főbb állomásairól, vagyis az előadás egy-egy jelenetéről szólnak a kiosztott – igen vázlatos és nem sorrendben megadott – összefoglalások. Meg lehet kísérelni a kronológia helyreállítását pusztán az összefoglalók alapján is, de könnyebb a dolgokat, ha az időrendnek megfelelően számozott idézetekhez rendelitek hozzá a jeleneteket: ki fog bontakozni előttek egy norvég népmesei, mondai figura nem mindennapi életútjáról szóló ibseni vízió két felvonásos vázrendszere...

1. felvonás – eseményvázlat összekevert sorrendben

a) Peer gondol egyet, és megjelenik a lakodalomban, ahol nagyotmondásával provokálja a násznépet, táncolni szeretne a szép szőke Solvejggel, majd elcsábítja a menyasszonyt.

b) A költői képzeletű és nagy mesélőkedvű Peer Gyntöt hónapokig nem látta elszegényedett édesanyja, amikor végre ismét felbukkan. Az asszony mégsem tud rá igazán haragudni, csak korholja mihaszna fiát, például azért, hogy nem vette feleségül a jó módú Ingridet, aki mással tartja épp most az esküvőjét.

c) Ingrid kérleli a fiút, hogy ne hagyja szegényben, neki azonban jobb dolga is van annál, hogy megházasodjon, inkább az erdőbe menekül a dühös násznép elől.

d) Váratlanul egy (Ingridre emlékeztető) ocsmány asszony érkezik a konyhához. Azt állítja, hogy vele érkező förtelmes fiának Peer az apja. Az idillnek vége, Peernek tovább nincs maradása.

e) Egy (a szőke Solvejgre hasonlító) zöldruhás nő invitálására Peer disznóháton a Ronde-hegységben lakó trollok királyi udvarába nyargal. A trollnép igen emlékeztet a nász népre, de Peer a zöldruhás királylány kedvéért majdnem elvállalja köztük a troll-létet. A királylány azonban váratlanul Ingrid alakját ölti, és a trollá válás is túl nagy árat követel. Peer rémülten menekül.

f) Az erdőben Peer nagyravágyó terveket dédelgetve gondol a család vagyonát elherdáló őseire, szabadságmámorában szökken egyet, ám fejét egy sziklába vágja, és elterül a földön.

g) Peer ismét hazatér. Anyja már haldoklik, fia meséje kíséri el az utolsó útján. Az egyedül maradó férfi elhatározza, hogy világot lát.

h) Egy rejtélyes, földöntúli(?) hanggal történő találkozás után Peer elhatározza: legjobb lesz neki egyedül az erdőben, ezért konyhót ácsol. Ám egyszer csak megjelenik a szőke Solvejg, és a pár boldog együttélést tervez.

1. felvonás – idézetek a jelenetek sorrendjében

1.)	<p>ÅSE (<i>elébe áll</i>) Lóvá tennéd anyád – nem sül ki a szemed? Hónapokig színét se látom, beleszakadok, annyi a dolog, ő meg szarvasok után kujtorog, aztán megjön nekem, szakadt ruhában, tetejébe milyen ártatlan képet bír hozzá vágni, én meg higgyek el mindent, amit összehord!... Na, szóval hol láttad azt a szarvast? PEER GYNT A Gjendin oldalában...</p> <p>ÅSE (<i>gúnyos nevetéssel</i>) Ne beszélj!</p> <p>PEER GYNT Süvített lefele a szél, az égerfás cserjésben bujdokolt, patájával kotorta a havat zuzmóért...</p>
2)	<p>PEER GYNT (<i>nekilódulva</i>) Majd meglátjátok, hogy vágtatok a levegőben pompás paripán! Jobb, ha megjegyzitek: én sok mindent tudok! (<i>Óriási nevetés</i>)</p> <p>A FIÚ Jaj, Peer, mutasd meg már!</p> <p>LÁNY Igen, Peer, légy szíves!</p> <p>PEER GYNT Nem kell nyaggatnotok, nem érdemes. Mint a vihar, vágtatok majd a levegőben! Az egész falu leborul előttem! Csak várjatok!</p>
3.)	<p>INGRID Ha magadnál tartasz, gazdag leszel, mindenki megbecsül...</p> <p>PEER GYNT Nem éri meg.</p> <p>INGRID (<i>elsírja magát</i>) Te csábítottál el!...</p> <p>PEER GYNT Te meg hagytad magad!</p> <p>INGRID Kétségbe voltam esve!</p> <p>PEER GYNT Én meg be voltam rúgva!</p>
4.)	<p>PEER GYNT (<i>futva jön, megáll az egyik dombon</i>) A fél falu itt lohol a nyomomban! Mindenkinél puska meg furkósbot van! [...] Éljen a híres-neves Gynt-család! Mi ez a szörnyű hangzavar? A kapitány a fiút odainti... Ahá, a lelkész most akar az én egészségemre tósztot inni! Jöjj, Peer Gynt, és halljad a szavakat, zengnek, ahogy a nagyharang szól: Peer Gynt, nagy ősök sarja vagy, és magad is nagy leszel egykor!</p>

5.)	DOVRE PAPA PEER GYNT (<i>dühösen</i>) DOVRE PAPA	Az emberi ruhát meg dobd csak el, kinti holmit itt senki nem visel, mindent a hegy terem meg, ez Dovre nagy büszkesége, a farkunkon viselt selyemmáslit kivéve! Énnekem nincsen farkam! Pedig így nem maradhatsz!
6.)	PEER GYNT SOLVEJG	Akkor nem kell ide se deszka, se retesz! Minden gonosz troll eztán kívül reked! Solvejg! Hadd nézzelek! Nem, nem, maradj csak ott! Most csak nézni akarlak! Milyen tisztán ragyogsz! Ki hitte volna, hogy vonzalak... Te kedves, te! De én úgy vágyakoztam utánad reggel-este! Nézd, ezt a kunyhót eszkábálom itt, de most építék másikat, nem ilyen csúnyát és kicsit... Csúnya vagy szép, nekem éppen ilyen kell! Itt mindjárt könnyebben lélegzik az ember... Milyen csönd van itt... csak a fenyvesek zúgását hallani... itt már otthon leszek.
7.)	ASSZONY	Hallod-e, Peer Gynt, ne beszélj velem ilyen gorombán! Tehetek én róla, hogy nem vagyok olyan már, mint mikor dombon-hegyen csalogattál? Mikor szültem, az ördög fogta a hátamat. Csoda, ha ezután az ember csúf marad? De szépnek fogsz látni megint, amilyen voltam, csak űzd ki azt a lányt, amelyik odabent van házadból és szívedből – hogyha ezt megteszed, meglátod, kedves, milyen szép leszek!
8.)	PEER GYNT ÅSE PEER GYNT	Ugyan hová mennél? Buta beszéd! Most én ülök ide, ahogy régen te, csak takarózz be jól! Most én mondok mesét neked, hogy gyorsabban teljen az este! Inkább az imakönyvemet add ide, kérlek! A lelkem nem bír megnyugvást találni... A Soria-Moria várban ma fényes estélyt ad a király s királyfi! Dőlj csak hátra! Elég puha a párna? Engedd, hogy röptsen a szán!

2. felvonás – eseményvázlat összekevert sorrendben

✂

a) Peer meglett férfi. Nagy vagyont szerzett nem éppen tiszta eszközökkel. Marokkóban élvezi az életet, ám társai meglegelik önelégült basáskodását, és magára hagyják.

b) Eljött a számadás ideje: megvalósított-e Peer Gynt valamit abból, amire az életében rendeltetett? A választ nem adhatja meg egyedül.

c) Peer legújabb ötlete az önmegvalósításra, hogy a történelem tudósa lesz, ezért Egyiptomban bukkan fel. Itt ismerkedik meg a kairói bolondok házának igazgatójával. Meg kell tapasztalnia, hogy a bolondok önmegvalósításban verhetetlenek...

d) Peer hazafelé tart. A hajón ismét rejtélyes (földöntúli?) találkozásban van része. A kitörő viharban csónakot szerez, amelyről kíméletlenül vízbe löki a hajó szakácsát, hogy saját életét mentse.

e) Peer a sivatagban marad. Először majmokkal találkozik, majd egy arab törzsnél vállal próféta-ságot. Szerelmi szenvedélyével teszi nevetségessé magát, a megkívánt lány pedig kifosztja.

f) A faluban épp temetnek, Peert már nem ismerik meg az emberek, de emlékeznek rá. Egyedül a kunyhóban éneklő Solvejg vár kitartóan régi kedvesére. Peer a kunyhó elől a tűzvész pusztította erdőbe rohan, hogy szembenézzen élete elmulasztott lehetőségeivel.

2. felvonás – idézetek a jelenetek sorrendjében

1.)	<p>PEER GYNT MONSIEUR BALLON VON EBERKOPF</p> <p>PEER GYNT</p>	<p>Dicsérd inkább a pénzem! <i>Monsieur</i>, ritka manapság ez a... hogy is hívják... Mondjuk talán így: lendület, léleklátás, melyet nem béklyóz előítélet. De mi lehet az ok e jelenség mögött...? Nem olyan nagy titok. Nőtlen vagyok. Mert mi egy férfi rendeltetése? Hogy mindig hű legyen önmagához,</p>
2.)	PEER GYNT	<p>Önmagam lenni úgy, hogy az arany az alapja, olyan, mintha homokra építkeznék: gyűrű vagy aranyóra: ha ilyesmit hordasz, tüstént hason csúszik előtted a nép apraja-nagyja. Arany melltűm előtt emelnek kalapot, csak hogy tű és arany nem én vagyok. A próféta ezzel szemben tiszta helyzet. Nem a pénzemnek szól, hogyha ünnepelnek. Ez a próféta kapóra jött, épp csak megjelentem a sivatagban a természet gyermekei előtt, és ezzel a dolog el volt intézve slussz-pássz. Szó nincs arról, hogy bárkit szándékosan becsapnék. Különben is, bármikor visszaléphetek még. <i>(Anitrát követi a szemével)</i> Akár a dobverő, úgy jár a lába! Roppant szemrevaló kis nő, hiába!</p>
3.)	<p>BEGRIFFENFELDT</p> <p>PEER GYNT</p> <p>BEGRIFFENFELDT</p> <p>PEER GYNT</p> <p>BEGRIFFENFELDT</p> <p>PEER GYNT</p> <p>BEGRIFFENFELDT</p> <p>PEER GYNT</p>	<p>Kevés az ideje? Jut is eszembe! Gyorsan! <i>(kinyit egy ajtót, és bekiabál)</i> Kifelé, emberek! Új korszakot köszöntünk! Az ész halott! Éljen a dicső Peer Gynt! Üdvözljetek a császárt! A császárt? Még szép! Nem, nem, ez túl nagy megtiszteltetés! Ej, hagyja most az álszerénykedést! Kéne legalább egy kis haladék még! Nincs már bennem elég szufla ilyen szerepre... Önben? Aki a Szfinx titkát is megfejtette? Aki önmaga? Hát épp ez az! Én valóban az vagyok, minden szempontból, egészen. Viszont itt, Önöknél az ember, ha jól értem, önmagán kívül lesz önmaga, hogy úgy mondjam...</p>

4.)	AZ UTAS PEER GYNT AZ UTAS PEER GYNT AZ UTAS PEER GYNT (zsebéhez kap)	Csak még egy kérdést! Tegyük föl, hogy zátonynak ütköznénk és elsüllyednénk... Mért, megvan az esélye? Nem tudom. Mindent nem tudhatok én se. De mondjuk, én kiúszom, és maga elmerül... De kérem! Ez csak egy esély a sok közül. De ha valakinek már a sírban a fél lába, adakozóbb kedvű lesz... Aha, pénz kéne?
5.)	PEER GYNT BÍRÓ PEER GYNT BÍRÓ PEER GYNT LEGIDŐSEBB FÉRFI	Mondja, ki volt ez a Peer Gynt? Valami ocsmány alak. Költő... Költő? Igen, az összes nagy és fontos történetet, úgy mesélte el, mintha mind ővele esett volna meg. De mi csak locsogunk itt, s közben lemegy a nap. (<i>elmegy</i>) És hol van most ez a különös ember? Rég elhajózott messze idegenbe. De ott se volt nyugta, képzelheti: föl is kötötték — már húsz éve is van neki...
6.)	GOMBÖNTŐ PEER GYNT GOMBÖNTŐ PEER GYNT	Nézd, itt van a parancsom. Peer Gyntöt kell fölkatatnom. Selejt: tulajdon rendeltetésével szembeszállva élte az életét — megy az öntőkanálba. Csak még egy kis haladékot adj! Minek? Hogy beszerezsem a bizonyítékokat! Hogy én én voltam teljes életemben — hisz éppen ebben nem értünk egyet, nem?

Megoldás:

1. felvonás: 1.) – b; 2.) – a; 3.) – c; 4.) – f; 5.) – e; 6.) – h; 7.) – d; 8.) – g

2. felvonás: 1.) – a; 2.) – e; 3.) – c; 4.) – d; 5.) – f; 6.) – b

A felkészülés utolsó feladata arra készíti fel a diákokat, hogy a darab, az előadás **elvont, gondolati szintjét, álomszerűségét** is jól érzékeljék, könnyebben befogadhassák. A tanulók ismét csoportmunkában dolgoznak, minden csoportnak szüksége lesz egy-egy csomagolópapírra és színes ceruzákra, tollakra.

- **3. feladat:** Kaptok néhány idézetet a darab szövegéből. Készítsetek színes, képes-rajzos plakátot a *Peer Gynt*öz annak alapján, amit eddig tudtok róla! Használjátok az idézeteket tetszés szerint: felragaszthatok vagy felírhatok belőlük – akár részleteket is – a plakátra.

PEER GYNT

Szállongó por s hamu, köd fátyla fenn —
van miből építkezniem.
Bent bűz és rothadás és förtelem,
mint meszelt sírveremben.
Lenn a porban
mesék és elvetélt elméletek halomban.
Afölé emelem emlékművemet,
melynek csúcsára hazugság-lépcső vezet,
s a csúcson lángbetűkkel ez fog állni:
„Félt élni, félt a vétkeit megbánni!”
(hallgatózik)
Mintha gyereksírás lenne...
Mi ez a hang: Sír is, de félig-meddig énekel...
Lent meg ez a sok guruló gomolyag...! *(rugdálja őket)*
Mentek innét, de rögtön?! Szűk kettőnknek a hely!

GOMOLYAGOK *(a földről)* Gondolatok vagyunk;
miket elgondolhattál volna.
Nincs lábunk, nincs karunk,
se testünk, te adhattál volna...

HULLÓ FALEVELEK *(szállnak a szélben)*

Rejtvények vagyunk,
soha nem fejtettél meg!
Nézd, hogy fonnyadunk,
odavetve a szélnek!

SUSOGÁS A LEVEGŐBEN

Dalok vagyunk;
nem daloltál el minket!
Nem szólhatunk:
elfojtottál bennünket.

HARMATCSEPPEK (*záporoznak az ágakról*)

Könnyek vagyunk;
ha kiomolhattunk volna,
a szívbe szúrt
tövist kimostuk volna...

TÖRT FŰSZÁLAK

Művek vagyunk;
sosem születhettünk meg.
Elsorvadunk:
a kétség előlt bennünket.

MIND

Ha itt a végítélet,
jövünk egész sereg,
rád olvassuk a vétked:
jaj lesz neked!

Egy tanároknak szóló háttéranyagban szót kell ejteni még egy kérdésről, amire a tanár belátása szerint készítheti fel a diákokat. Az előadás egyes jeleneteiben nem megbotránkoztató és művészileg indokolt módon színpadi meztelenség látható. Neveltetéstől, kultúrától függően egyes diákjaink komfortérzetét csökkentheti egy ilyen jelenet, akkor is, ha filmen megszokott vagy elfogadott számukra a meztelenség. A színházi meztelenség láttán ugyanis az előadásra való értelmes koncentrációt némi szorongás zavarhatja meg: lesz-e folytatás, át fogja-e lépni a rendezés még jobban a komfortzónám határait? Ha a tanár, ismerve diákjait, szükségesnek látja a kérdés tematizálását, a nyílt és kertelés nélküli beszéd segíthet: igen, látható lesz egy női felsőtest és talán (ülőhelytől függően és igen rövid ideig) egy férfi meztelensége is, ennél tovább az előadás nem megy, nem kell aggódni. Azt is kilátásba helyezhetjük, hogy a feldolgozó órán megbeszéljük, mennyiben volt művészi indokoltsága a megoldásoknak.

Az előadás előtt kérjük meg a diákokat, hogy aki eltesz egy szórólapot, vagy aki vett műsorfüzetet, hozza magával a reflektáló órára. Ha akadnak vállalkozók, az is jó lenne, ha kritikákból nyomtatnának ki egy-két színes fotót. A tanár is segíthet a gyűjtésben, jelen háttéranyag képeit, valamint a külön letölthető mellékletet jó szívvel ajánljuk.

A SZÍNHÁZLÁTOGATÁS FELDOLGOZÁSA – REFLEKTÁLÓ ÓRA

A feldolgozó óra első feladatákként megpróbálunk minél több, az előadás részleteire vonatkozó emléket előhívni a diákokból, egyúttal fókuszba helyezzük az Ibsen-darab talán leghíresebb részletét, a „hagymamonológót”. Ezen az órán is szükség van csoportonként egy-egy csomagolópapírra, színes tollakra, valamint az előadásból származó képekre.

- **1. feladat** (csoportmunka): Olvassátok el figyelmesen Peer Gynt híres monológját! Beszéljétek meg, az előadás melyik részében, milyen körülmények között mondta el a szereplő ezt a szöveget! Hogyan összegzi a dráma hőse életcéljait és tapasztalatait? Ragasszátok a monológot a csomagolópapír közepére, és jegyzeteljétek körbe: emeljétek ki részleteket, karikázzatok be szavakat, fűzzetek Peer Gynt egy-egy állításához saját megjegyzéseket! Ha vannak képeitek az előadásról, azokat is felhasználhatjátok, de a kép elhelyezését indokoljátok szóbeli jegyzettel!

Peer Gynt:

A Bibliában is ez áll, hogy „por a porhoz”.
Legyen tele a bendőd, egyedül ez a fontos.
Vadhagymát vacsorázzam? Az nem valami sok.
Ha meghalok,
avarkupacot húzok magamra, mint a medve,
és nagy betűkkel ezt vésem a fakéregbe:
„Itt nyugszik Peer Gynt, derék fiú volt, amíg élt;
s meghalt az összes állatok császáráként.”
Császár? *(nevet)* Te vén szamár, szégyelld magad:
Már hogy lennél te császár, mikor te hagyma vagy!
És én most minden réteged lehántom!
(felvesz egy hagymát, és rétegenként lehántja a leveleit)
Ez a hajótörött,
elvásott utazóköpeny — ez a következő;
alatta aranyásó-énem,
A következő réteg
a Hudson-öbölbeli prémvadász.
Most a korona jön — ezt inkább hagyjuk.
Ez a tudós — ez kutatta a múltat:
Ez itt a próféta,
ez meg az úriember, amint épp vígan él.
Ez itt betegnek látszik. Mi ez a sok sötét csík?
Fekete, mint a négerek.
(egyszerre több réteget lehánt)
És ez így megy: réteg réteg alatt —
Mikor bukkan elő végre a mag?
(széthántja az egész hagymát)
Hát mag, az nincs sehol — ez az egész itt
csak héj meg héj meg héj, a leges-legbelsejéig!

Lehetséges megoldás:

A monológ azután hangzik el, hogy Peer Gynt visszatért falujába. Az emberek nem ismerik fel, és nem is őrzik őt jó (inkább csak rossz) emlékezetükben. Peer kénytelen szembenézni azzal, hogy egykori célkitűzéséből („császár” lesz) semmit nem valósított meg, és végigtekint az életén. A **hagyma a puszta szerepeiben létező, mag nélküli személyiség** metaforája: a hagymahéjak, azaz a szerepek lehántásával megmutatkozik a személy belső lényegnélkülisége. Az előadásban a hagymahéjak a különböző szerepeket jelző ruhadarabok: lehántásukkal a puszta – megfogalmazhatatlan – ember marad a színpadon, akinek **meztelenségét csupán** a rendezés egyik fő képi metaforájaként ismétlődően jelenlévő, előbb csak **hulló, majd a padlót beborító hó burkolhatja be**. A hó az előadás egyik legteljettebb képe, kapcsolódik hozzá az **idő** (az öregség hőszerű szemöldöke), a **mese** (először a szarvas-mese közben hullik), sőt az **otthon** is (az utazás a napsütötte délen zajlik, az otthont az északi táj jelenti).

A gyerekek ötleteitől függően rengeteg asszociáció felmerülhet, például:

Biblia: Peer Gynt visszatérő szófordulatként hivatkozik a Bibliára, az egész drámát rengeteg bibliai utalás szövi át. (Érdekesség: Peer a sivatagban torzítva idézi Shakespeare III. Richárdjából a szállóigét: „országomat (itt: királyságom) egy lóért”. III. Richárdnak is van szava járása, ő rendre Szent Pálra hivatkozik.)

tele bendő, aranykupac: Peer egyik nagy célja a meggazdagodás volt

medve, állatok császára: a medve-hasonlat a menyasszonyszöktetésnél szerepelt, az állattá válás fenyegetése a trolloknál (kocának, tehénnek titulált, visszataszító menyasszony, Peer egérlyukba akart bújni, tetűvé akart válni), később a majmok között merült fel

császár: kulcsmotívum, az előadás egyik (a ráhangoló órán elemzett) emblematikus képe kapcsolódik hozzá

hajótörött, utazóköpeny: a tengerre szállás, hajózás többször visszatérő téma

tudós: a próféta kudarca után felvetődő életlehetőség, mely Egyiptomba vezet

próféta: vagyona marokkói megcsappanása után az arab törzsnél vállalt szerep

négerek: a meggazdagodáshoz vezető rabszolgakereskedelemre emlékeztető motívum

Kérjük meg, hogy a diákok tekintsék meg egymás munkáit. Jó lenne, ha a felkészülő órán készült plakátokkal együtt a mostani csomagolópapírok is kint maradhatnának egy darabig az osztályban a falon. A megtekintés közben a gyerekek jegyzeteljenek, ha kérdésük van, szánjunk időt a megbeszélésre.

- **Kis kitérő:** A monológhoz kapcsolva a gyerekek figyelmébe ajánlhatjuk, lazításképpen akár fel is olvashatjuk Petri György versét. A szöveg humora egyáltalán nem idegen a *Peer Gynt* iróniájától, és a fenti monológ kérdésfelvetésétől sem!

Petri György: A hagyma szól

Én akkor is csak csupa héj vagyok,
ha keresztbe szelsz, kockára metélsz.
Miszlikbe apríts! – akkor is a semmit
vágod, mit nem zárok magamba, mivel mit sem
zárok magamba. Lévén csupa héj.
Héj héja, sőt a héj héjának héja,
sőt... – Csupán hely híján nem folytatom.
Meg nem akarok fennhéjázni. Úgysem
lehet rád hatni. Hallom a tojások
roppanását... A tojás éjjelére behatol
a szentségtelen villanyfény. Hát csíra-
loccsantó kezed nem remeg
villával szétpüfölni a Magot?
– Némulj, te, szám! A zsír már sziszereg.
Bakó, tedd dolgodat: vess a zsírba,
Jelképzabáló! – hadd üvegesedem,
ízlés szerint.

Tojás, fiam, ne félj,
kimúlni a korszakból, hol az ember
nem érti már a Természet szavát,
hol a Patak és Liget néma már,
s a legtisztátlanabb Négy lábú olvadt
hájára vettetnek a végső dolgok,
a magunkfajták –
Jobb nekünk – mintsem ostromolni elzárt
füleket – szónk rekesztve egyesülni
a rántotta nagy mártíriumában.

- **Kreatív írásfeladat:** A Petri György által szembeállított „mag nélküli” avagy éppen „magvas” személyiségképlet humoros vagy komoly megfogalmazása egyaránt érdekes kihívás. Szívesen várjuk alkotókedvű diákok monológjait *A hagyma szól* vagy *A tojás szól* címmel az IRAM programnál!

A feldolgozó óra további részében pármunkában beszélnek meg a diákok a felvetett problémák egyikét. Minden páros szabadon döntheti el, melyik témával foglalkozik. A pármunkát követő közös megbeszélés során pedig alkalmazkodjunk rugalmasan a diákok érdeklődéséhez.

- **2. feladat** (pármunka): Válasszatok egyet a felajánlott témák közül, és vitassátok meg a felvetett kérdéseket! Készítsetek jegyzeteket a közös megbeszélésre!

A/ Olvassátok el az idézetet, és beszéljétek meg, milyen lehetőségei vannak Peer Gyntnek az úgynevezett **önmegvalósításra**. Hogyan, hányféleképpen merül fel ez a téma, és mi a probléma vele – ha van vele probléma?

DOVRE PAPA   Ott kinn a napfényes égbolt alatt
úgy szokták mondani: „Ember, légy önmagad!”
Itt, nálunk másképpen beszél a nép:
itt úgy mondják: „Troll, légy magadnak elég!”

B/ Peer Gyntről azt mondják a falusiak, amikor öregen visszatér közéjük, hogy költő volt, aki „*az összes nagy és fontos történetet, úgy mesélte el, mintha mind ővele esett volna meg*”.
Olvassátok el a részletet, és beszéljétek meg: mennyiben tekinthető Peer Gynt költőnek?
Érvelhetünk-e amellelt, hogy a történet egésze vagy néhány része egy **költői álom képzeletbeli utazásaként** fogalmazódik meg?

PEER GYNT

És ahogy ott száguld velem
épp a legmeredekebb helyen,
hát nem előttünk rebben épp fel
egy fajdkakas?
A szarvas
megperdül hirtelen,
és kiveti magát, hátán velem
a mély fölé!

(Åse megtántorodik, és megkapaszkodik egy fatörzsben. Peer Gynt folytatja.)

Csak zuhantunk szüntelen,
és lenn egyszer csak hirtelen
valami megcsillant fehéren:
mamácska, ha hiszed, ha nem,
saját képünket láttam odalenn,
a csendes hegyi tó vizében,
ahogy a mélyből éppoly sebesen
rontott föl a víz felszínére,
ahogy a szarvas rohant velem!

ÅSE (elfúló hangon) Jaj, Peer, mondd már! Az isten szerelmére...

PEER GYNT

A két szarvas – égbeli és vízbeli
egy pillanatra egymást ökleli,
majd fölöttünk a víz összecsapott.
De csak fölevickéltünk valahogy,
s úszni kezdett a part felé
én meg kapaszkodtam belé.
Partra másztunk és én elindultam haza.

ÅSE

Na és a szarvas?

PEER GYNT

Ja, az még most is ott tekereg.
(ujjával pattint, megpördül, hozzát teszi)
Ha fülön csíped, a tied lehet!

C/ Vegyétek számba, milyen nők játszanak fontos szerepet Peer Gynt életében! Értékeljétek ennek fényében a darab **nőképét!** Milyen jelentése lehet az úgynevezett szerepösszevonásoknak (azonos színészre osztott szerepeknek) a női figurák esetében?

PEER GYNT   Nőtlen vagyok. Mert mi egy férfi rendeltetése?
Hogy mindig hű legyen önmagához,
ne érdekelje más, csak önmaga és a pénze.
De ez módjában áll-e kérdem én,
ha ott lóg rajta egy nő, mint málna a tevéen?

Gondolatok a közös megbeszéléshez:

A/ **Önmegvalósítás:** Az önmegvalósítás a mű folyamatos és ironikusan kezelt témája. Az első felvonásban látott költői képzeletű, nagyotmondó és felelőtlen srác sehogy sem találja meg a helyét a falu bumfordi világában. Nem csak ő a hibás abban, hogy kiszorul a közösségből, ezért közösségi értékeket számon kérni rajta kicsit visszás lenne. A második felvonás önmegvalósító átokfutása az extremitásig élesíti a problémát: **az egoista vagyonserzést a próféta énkultusza, majd az én abszurd totalizálása (bolondok háza)** követi. Az hazatérő Peer önvizsgálatának szövege a már vizsgált hagyma-monológ.

A troll király szavai szerint a „**légy önmagad**” emberi parancsa egy normatív emberképre utal, a „**légy elég önmagadnak**” troll-parancsa pedig egy alacsonyabb rendű elv. A kettő közti különbség lényeginek tűnik, ám a darabban körülíratlan, enigmatikus marad. Lehet, hogy mindkét elv ironikusan kezelhető csupán, és a szöveget átszövő bibliai motívumháló sejteti azt a transzcendens mércét, amely a kétszintű drámáknál a normaadó szintet jellemzi.

B/ **Költészet, álom:** A mű elején hallható szarvasos történet szárnyaló és magával ragadó – érdekes, hogy Peer Gynt milyen hirtelen, befejezetlenül vágja el. Mintha ez jelezné előre azt, hogy a figura **nem teljesedik ki költőként**. Az első felvonásban hallunk tőle még költői szöveget, például a dióba zárt ördög rövid történetét, majd a felvonás érzelmi csúcspontja a zárlatban az anya halálát végigkísérő mese. Az első felvonás alapján a költői mesélés képessége az anyától tanult, **az anyai neveltetéshez** kapcsolódó készségnek tűnik, amely a

második felvonásban eltűnik a hős kommunikációs repertoárjából. Megjegyzendő, hogy a költői meséléssel kapcsolatban visszatérően felmerül **a hazugság, a részegség**, illetve a korábbról, másoktól **lopott, kölcsönvett történet** gyanúja.

A falujába visszatérő Peert a falubeliek nevezik költőnek, és ezt követően kerül sor az **elmulasztott gondolatokról, dalokról, művekről** szóló látomásra. (Az előadásban éneklő kórus olvassa Peer fejére költő-énjének mulasztásait.)

A történet egy pontja értelmezhető álmójelenetbe fordulásként: amikor Peert beüti a fejét, és elterül a földön. Az ezután következő troll-jelenet felfogható álomként vagy látomásként, részint, mert itt hirtelen mesei-mitológiai alakok közé kerül a hős, részint pedig, mert a trollok királyi udvarában a falusi násznép figurái ismétlődnek, ami megfelel az álomlogikának. Ezt követően nincs egyértelmű jelzés arról, hogy az álom véget ér, ráadásul **a „valószerű” jelenetekbe** időnként (a 2. felvonás végére egyre sűrűbben) **látomásos jelenetek** ékelődnek. Az epikusan felfűzött életút-állomások bemutatása erős színpadi stilizációval jár, ez – a verses nyelvvel felerősítve – a valószerűségtől távolít, és – persze lebegtetetten – víziószerűvé teszi a történéseket.

C/ **Nőkép:** Peert életében **az anya és Solvejg** a két legfontosabb nő. Ők ketten keretezik az életét, ők képviselik a Peert iránti feltétlen szeretetet. Az általuk képviselt értékek az egyedüliek, amelyek nem válnak irónia tárgyává. A velük **szembeállított nőitípus** (elsősorban Ingrid és alakmásai) veszélyt jelent a férfirra, mert **szexualitása** gyengíti a férfi morálját, erejét – akkor is, ha a férfimorál az előbbi értékekkel ellentétben határozottan irónia tárgya. A menyasszony (Ingrid) elcsábítása véletlen baleset, amely a troll-kalandban, majd a kunyhó idilljét megzavaró nő révén nyeri el méltó büntetését. Anitra ehhez képest egy röpke epizód szereplője.

A feminista kritika bizonyosan fogást találna ezen a **kétpólusú nőképen** (egyik oldalon az anya és a tiszta nő ideálja, másikon a romlottság). Az előadás finomítja is, de meg is őrzi a darab végének pátoszáát – amely a hagyományos felfogások szerint az anya és a tiszta hűséget megtestesítő nő alakjának összeolvadására épít –, amikor a piétaszerű képen Solvejg szinte a halál angyalaként öleli át az agonizáló Peert Gyntöt.

A darab és az előadás nőképét jól jellemzi a **szerepláncok** rendje. A két kiemelt női alak közül az anyát játszó színésznő (Kerekes Éva) egyáltalán nem jelenik meg más szerepben, a

Solvejget alakító Szandtner Anna pedig csak a troll király lányaként (Zöldruhás Nő) kettőz. A troll-jelenet egy kis időre átfedésbe hozza a lelki és a testi szerető alakját (kétféle zöldruhás nő), pontosabban a lelki szerepre kijelölt Solvejg testi vágy tárgyaként jelenik meg benne. Peernek azonban meg kell tanulnia: az a nő, aki testi vágy tárgya, egyenlő lesz a visszataszító Ingriddel. A tanítás megerősítéseként a testiséget képviselő Zöldruhás Nő (Ingrid) ellehetetleníti a kunyhóbeli idillt: a két női szerep tehát együtt és egy személyben nem valósítható meg, ezért a nemes lelkiséget hordozó Solvejgtől Peernek fizikailag távol kell maradni. Solvejg alakja ettől kezdve megemelkedik, ő lesz a „Nő, aki hűségesen vár”. Alakja (az anyáéhoz hasonlóan) kivonódik a szerepláncok rendszeréből, érinthetetlené válik, szűziességét a hosszúvá váló szoknya is körbezárja. Vele szemben a megrontó-taszító testiség asszonya, Ingrid a szerepláncok alakváltásaiban bukkan fel újra meg újra, utoljára ördög-prostiként, akinek piros tűsarkú cipője a patája.

Nagy kérdés, hogy mit lehet kezdeni ma a 19. század polgári prüdériájából fakadó testidegenségével és romantikus hevületéből fakadó nőbálványozásával. Az előadás mindenesetre nem akarja felülírni, sőt inkább kiélesíti, egyértelművé teszi az ibseni mű szemléletét, és így szembesít minket vele.

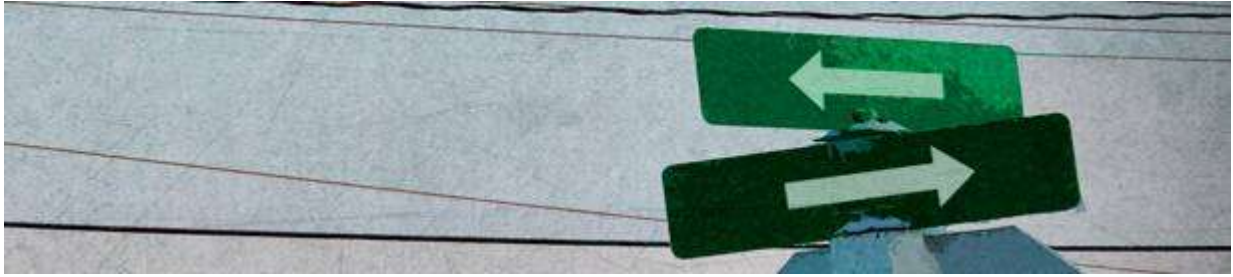

TÉMAJAVASLATOK EMELT SZINTŰ CSOPORTOK SZÁMÁRA

A *Peer Gynt*tel mint művel és mint előadással kapcsolatos témák mindezzel messze nem merültek ki, ám nem valószínű, hogy a fentieknél sokkal többet bezsúfolhatnánk a feldolgozó órába. Ha azonban egy fakultációs csoportban önálló kiselőadásokra vállalkoznának bölcsészvénával rendelkező tanítványaink, akkor a következő témákat ajánlhatjuk figyelmükbe:

- Hasonlítsd össze a *Peer Gynt*t a *Faust*tal! Milyen motívumok alapján érvelhetünk amellett, hogy Ibsent Goethe műve inspirálta átírat / paródia megalkotására?
- Hasonlítsd össze a *Peer Gynt*t az *Akárki* című középkori morálitással! Milyen értelemben tekinthető Peer is egy számadásra birt „Akárki”-nek?
- Vesd össze *Az ember tragédiája* nőképét a *Peer Gynt*ével!
- Gyűjtsd össze és próbáld meg értelmezni a *Peer Gynt* bibliai utalásait!
- Vizsgáld meg a *Peer Gynt*ben a repülés és a (különböző állatokon) lovaglás motívumát!
- Foglald össze az Örkeny Színház előadásának díszleteiről szóló megfigyeléseidet! Próbáld meg értelmezni a díszletek szerepét az előadásban!
- Vizsgáld meg a szerepláncokat a színlap segítségével! Befolyásolja-e egy figuráról alkotott képünket, ha ugyanazt a színészt egy másik jelenetben más szerepben látjuk? Foglald állást: egymásra vetülnek-e, többletjelentést kapnak-e az alakok a szerepláncok miatt?

IBSEN

PEER GYNT

Fordította: Kúnos László és Rakovszky Zsuzsa

I. felvonás (I. rész)

Peer Gynt	Polgár Csaba
Åse	Kerekes Éva
Solvejg	Szandtner Anna
Helga	Stefanovics Angéla
Solvejg és Helga apja	Epres Attila
Ingrid, <i>a menyasszony</i>	Takács Nóra Diána
Haegstad, <i>a menyasszony apja</i>	Csujja Imre
Mads Moen, <i>a vőlegény</i>	Vajda Milán
A vőlegény anyja	Für Anikó
Násznagy	Ficza István
Aslak, <i>kovács</i>	Debreczeny Csaba
Kari, <i>béresasszony</i>	Bíró Kriszta
Fiú	Máthé Zsolt
Lány	Kiss Diána Magdolna

II. felvonás

Peer Gynt	Polgár Csaba
Ingrid	Takács Nóra Diána
Åse	Kerekes Éva
Solvejg	Szandtner Anna
Helga	Stefanovics Angéla
Solvejg és Helga apja	Epres Attila
Kari	Bíró Kriszta
Zöldruhás Nő	Szandtner Anna, Takács Nóra Diána
Disznó	Vajda Milán

Dovre papa, *a trollkirály*

Trolllok

Hang a sötétben (A Görbe)

Csuja Imre

Bíró Kriszta, Für Anikó, Ficza István, Máthé Zsolt, Debreczeny Csaba, Kiss Diána Magdolna, Stefanovics Angéla

Bíró Kriszta, Csuja Imre, Epres Attila, Für Anikó, Ficza István, Máthé Zsolt, Debreczeny Csaba, Kiss Diána Magdolna, Takács Nóra Diána, Stefanovics Angéla, Vajda Milán

III. felvonás

Peer Gynt

Helga

Solvejg

Åse

Kari

Végrehajtó

Zöldruhás Nő

A Zöldruhás Nő fia

Polgár Csaba

Stefanovics Angéla

Szandtner Anna

Kerekes Éva

Bíró Kriszta

Ficza István

Takács Nóra Diána

Vajda Milán

IV. felvonás (II. rész)

Peer Gynt

Master Cotton

Madame Ballon

Von Eberkopf

Trumpeterstråle

Legöregebb majom

Majmok

A Próféta hívei

Anitra, *egy beduin törzsfőnök lánya*

Solvejg

Begriffenfeldt, *professzor, dr. phil., a kairói bolondokháza igazgatója*

Huhu, *malabár nyelvújító*

Fellah, *aki Ápisz királynak képzeletét magától*

Husszein, *egy keleti ország minisztere*

Polgár Csaba

Epres Attila

Bíró Kriszta

Für Anikó

Csuja Imre

Csuja Imre

Bíró Kriszta, Für Anikó, Ficza István, Máthé Zsolt, Debreczeny Csaba, Kiss Diána Magdolna, Takács Nóra Diána, Stefanovics Angéla, Vajda Milán

Bíró Kriszta, Für Anikó, Ficza István, Máthé Zsolt, Debreczeny Csaba, Kiss Diána Magdolna, Takács Nóra Diána, Vajda Milán

Stefanovics Angéla

Szandtner Anna

Epres Attila

Vajda Milán

Debreczeny Csaba

Ficza István

Őrültek
Bíró Kriszta, Für Anikó, Máthé Zsolt, Kiss Diána Magdolna,
Takács Nóra Diána, Stefanovics Angéla
Schaffmann, *ápoló*
Csuja Imre

V.felvonás

Peer Gynt
Norvég hajóskapitány
Fedélzetmester
Kormányos
Hajósinas
Idegen utas
Hajószakács
Gyászruhás férfi
Szürkeruhás férfi
Jegyző
Legidősebb férfi
Vendégek a Halotti toron
Ingrid holtteste
Solvejg
Gomolyagok, Hulló falevelek, Susogás a levegőben, Harmatcseppek, Tört fűszálak
Polgár Csaba
Csuja Imre
Ficza István
Debreczeny Csaba
Máthé Zsolt
Gálffi László
Vajda Milán
Debreczeny Csaba
Vajda Milán
Ficza István
Csuja Imre
Bíró Kriszta, Für Anikó, Máthé Zsolt, Kiss Diána Magdolna
Takács Nóra Diána
Szandtner Anna
Bíró Kriszta, Csuja Imre, Epres Attila, Für Anikó, Ficza István,
Máthé Zsolt, Debreczeny Csaba, Kiss Diána Magdolna, Takács
Nóra Diána, Stefanovics Angéla, Vajda Milán
Åse
Kerekes Éva
Gomböntő
Epres Attila
Dovre papa
Csuja Imre
A sovány
Takács Nóra Diána

Díszlet: **Izsák Lili**

Jelmez: **Nagy Fruzsina**

Zene: **Matkó Tamás**

Koreográfus: **Horváth Csaba**

Dramaturg: **Gáspár Ildikó**

Rendező: **ASCHER TAMÁS**

Bemutató: 2012. március 17.

IRODALOM

- Deres Kornélia: Egy öreg fiú, Revizoronline 2012. 06. 04.
http://www.revizoronline.com/hu/cikk/4017/ibsen-peer-gynt-orkeny-szinhaz/?search=1&csrf_text=%C3%B6rk%C3%A9ny%20peer%20gynt
(utolsó letöltés 2013. 09.29.)
- Hermann Zoltán: A vagy-vagyok monumentalitása, Színház folyóirat 2012. június
http://szinhaz.net/index.php?option=com_content&view=article&id=36416:a-vagy-vagyok-monumentalitasa&catid=67:2012-junius&Itemid=7
(utolsó letöltés 2013. 09.29.)
- Hylland Ericsen, Thomas: A világpolgárság előfutára, Litera 2006. április 24.
<http://www.litera.hu/hirek/a-vilagpolgarsag-elofutara>
(utolsó letöltés 2013. 09.29.)
- Poszler György: „Emberiség-poéma” és drámai költemény. Madách helye a világirodalomban. Az ember tragédiája és Ibsen Peer Gynt-je.
In: Az eltévedt lovas nyomában, Balassi Kiadó, 2008, 633-640
- Tarján Tamás: Sose tudhatjuk – Peer Gynt, Kultúra.hu 2013. 09. 30.
<http://www.kultura.hu/sose-tudhatjuk-peer-gynt>
(utolsó letöltés 2013. 09.29.)

